

Лебедєва Ганна Володимирівна,
аспірантка кафедри цивільного права
НУ «Одеська юридична академія»

НОВІТНІ ОБ'ЄКТИ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Стаття присвячена розв'язанню наукової проблеми, що полягає у визначенні особливостей таких новітніх об'єктів права інтелектуальної власності, як комп'ютерні програми, бази даних (компіляції даних), доменне ім'я, веб-сайти, на етапі розвитку інформаційного суспільства з формулюванням відповідних теоретичних та практичних рекомендацій, спрямованих на вдосконалення цивільного законодавства України та практики його застосування.

Зроблено висновок, що такі об'єкти авторського права як комп'ютерні програми та нетворчі бази даних потребують перегляду концептуальних підходів до їх правового регулювання.

Зазначено, що комп'ютерна програма може одночасно охоронятися як нормами авторського права, так і патентного права за наявності умов патентоздатності. Враховуючи комплексний характер комп'ютерних програм як об'єктів права інтелектуальної власності запропоновано вести зміни до ч. 4 ст. 433 ЦК України наступного змісту: «Комп'ютерні програми охороняються як літературні твори, за винятком випадків, коли вони за умовами патентоздатності є винаходами (корисними моделями)».

Вказується, що в умовах активного використання методів автоматичного обігу та обробки даних, глобальних інформаційно-комунікаційні систем, виникла необхідність захисту як комерційної таємниці нетворчих баз даних (клієнтські бази, інформація про попередні запити користувача електронної мережі тощо).

Зазначається, що перепони для визнання доменного ім'я об'єктом авторського права відсутні. Доменне ім'я є об'єктом авторського права, оскільки вибір позначення для реєстрації доменного імені, яке добре запам'ятовується, відображає специфіку продукту, що пропонується у мережі Інтернет, є творчим процесом та потребує чималих інтелектуальних зусиль. У охороноздатності доменного імені визначальною є його адресна складова, як буквено-цифрове позначення IP-адреси комп'ютера, що має визнаватися об'єктом охорони авторським правом.

Веб-сайт є комплексним об'єктом права інтелектуальної власності та поєднує в собі різні об'єкти, а саме об'єкти авторського права і суміжних прав, об'єкти патентного права (об'єкти технологій, які вирішують певну технічну задачу, а відтак є винаходом або корисною моделлю), засоби індивідуалізації суб'єктів господарювання (комерційне найменування, зображення знака для товарів і послуг).

У дослідженні запропоновано на законодавчому рівні запровадити обов'язкову реєстрацію всіх видів об'єктів інтелектуальної власності, у тому числі, реєстрацію об'єктів авторського права та суміжних прав. Запровадження єдиного реєстру об'єктів права інтелектуальної власності усуває проблему доведення вини порушника прав інтелектуальної власності, оскільки за наявності реєстру презюмується, що порушник знав або повинен був знати, що його дії можуть порушувати права інтелектуальної власності на зазначені у реєстрі об'єкти.

Ключові слова: база даних (компіляція даних), веб-сайт, доменне ім'я, комп'ютерна програма, об'єкти права інтелектуальної власності, інформаційне суспільство.

Lebedeva G. THE MODERN OBJECTS OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS.

The article is devoted to the solution of the scientific problem to determine the features of such new objects of intellectual property rights as computer programs, databases (data compilation), domain name, websites, at the stage of development of the information society. Relevant theoretical and practical recommendations aimed to improve civil legislation of Ukraine and the practice of its application were formulated.

It is concluded that copyright objects such as computer programs and non-creative databases need to reconsider conceptual approaches to their legal regulation.

It is noted that a computer program can be simultaneously protected by both copyright and patent law in the presence of patentability. Taking in account complex nature of computer programs as objects of intellectual property rights, it was proposed to amend Part 4 of Art. 433 of the Civil Code of Ukraine: "Computer programs are protected as literary works, except when they are inventions (utility models)."

It is indicated that in the conditions of active use of methods of automatic circulation and data processing, global information and communication systems, there is a need to protect non-creative databases (client databases, information about previous requests of the user of the electronic network etc.).

It is noted that there are no obstacles to recognize a domain name as a copyright object. A domain name is subject to copyright, because choosing a designation to register a domain name that is well remembered reflects the specifics of the product offered on the Internet, is a creative process and requires considerable intellectual effort. A domain name is determined by its address component, as an alphanumeric designation of the IP address of the computer, which should be recognized as an object of copyright protection.

The website is a complex object of intellectual property law and combines various objects, namely objects of copyright and related rights, objects of patent law (objects of technology that solve a specific technical problem, and therefore is an invention or utility model), means of individualization of business entities (trade name, image of the trademark for goods and services).

It is proposed to introduce mandatory registration of all types of intellectual property, including the registration of copyright and related rights. The introduction of a register of intellectual property for all objects eliminates the problem of proving the guilt of the infringer of intellectual property, because in the presence of the register it is presumed that the offender knew or should have known that his/her actions may infringe intellectual property.

Keywords: database (data compilation), website, domain name, computer program, intellectual property rights, information society.

Постановка проблеми. Інтелектуальна власність є об'єктом правового регулювання вже багато століть, але під впливом сучасних інтернет-тенденцій, застосування комп'ютерних програм, штучного інтелекту, соціальних мереж та інших технічних можливостей створення об'єктів права інтелектуальної власності, з'являються нові види творів, які потребують відповідного визначення у правовій площині. Інтернет-простір пред'являє нові виклики і, поряд із звичними вже питаннями забезпечення охорони об'єктів права інтелектуальної власності, у цивільному обороті, з'являються все нові питання, які потребують відповідного вирішення.

Стаття 420 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) [1] не містить визначення категорії «об'єкт права інтелектуальної власності», а лише наводить невичерпний їх перелік. Саме наявність невичерпного переліку об'єктів права інтелектуальної власності відповідає стрімкому розвитку науки і технологій, у зв'язку з чим можуть з'явитися нові об'єкти права інтелектуальної власності, які не передбачені в законодавстві.

Крім традиційних об'єктів авторського права (літературні твори, музичні твори, твори образотворчого мистецтва, твори архітектури тощо), правовій охороні підлягають також об'єкти права інтелектуальної власності, виникнення яких пов'язується із стрімким розвитком інформаційних технологій, зокрема, комп'ютерні програми, бази даних (компіляції даних), доменне ім'я, веб-сайти, веб-сторінки.

Трансформаційні процеси, що відбуваються в інформаційному суспільстві потребують перегляду концептуальних засад правового регулювання режиму об'єктів права інтелектуальної власності з урахуванням нових реалій.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Загально-теоретичне визначення об'єктів цивільних прав наводиться у дослідженнях Я.Магазінера [2], С.Алексєєва [3], М.Агаркова [4], О.Йоффе [5] та інших цивілістів. Проблемними питаннями характеристики комп'ютерних програм як об'єктів авторського права займалися такі науковці, як М.Селіванов [6], Ю.Атаманова [7], В.Дмитришин [8], О.Кохановська [9] та інші. Проблематика баз даних досліджувалася зокрема, В.Брижко [10], М.Єфіменко [11], І.Маліновською [12] та іншими, однак питання визнання охороноздатності за нетворчими базами даних та юридичного змісту цих баз залишаються ще недостатньо дослідженими. Специфіка доменного ім'я вивчалася такими науковцями, як Т.Коваленко [13], К.Некіт [14], В.Бонтлаб [15], Д.Бойко [16] та іншими. Багато науковців (М.Гура [17], Є.Макарова [18], М.Кондрашов [19] та ін.) досліджували правову природу прав на інтернет-сайт, а також аналізували правопорушення, що вчиняються у мережі Інтернет щодо об'єктів права інтелектуальної власності. Однак, стан розробки правових засобів захисту прав та інтересів фізичних осіб, порушених використанням доменного імені, веб-сайтів, не можна визнати задовільним. Отже, незважаючи на те, що проблемам характеристики окремих новітніх об'єктів права інтелектуальної власності були присвячені численні праці вітчизняних та зарубіжних дослідників, на сьогодні все ще не визначено єдиного підходу до розуміння поняття та сутності новітніх об'єктів права інтелектуальної власності. На сьогодні тривають дискусії у цивілістичних дослідженнях, присвячених визначенню правового режиму та особливостей правового регулювання новітніх об'єктів права інтелектуальної власності, які з'являються у зв'язку з інтенсивним розвитком інноваційних технологій в інформаційному суспільстві. Зазначене свідчить про необхідність проведення комплексного дослідження особливостей правового регулювання новітніх об'єктів права інтелектуальної власності в інформаційному суспільстві з урахуванням впливу розвитку інформаційних технологій на концепцію права інтелектуальної власності, що обумовлює актуальність та своєчасність обраної теми.

Метою статті є розв'язання наукової проблеми, що полягає у визначенні особливостей таких новітніх об'єктів права інтелектуальної власності, як комп'ютерні програми, бази даних (компіляції даних), доменне ім'я, веб-сайти, веб-сторінки, на етапі розвитку інформаційного суспільства з формулюванням відповідних теоретичних та практичних рекомендацій, спрямованих на вдосконалення цивільного законодавства України та практики його реалізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відповідно до ст. 1 ЗУ «Про авторське право і суміжні права» [20], комп'ютерною програмою є набір інструкцій у вигляді слів, цифр, кодів, схем, символів чи у будь-якому іншому вигляді, виражених у формі, придатній для зчитування комп'ютером, які приводять його у дію для досягнення певної мети або результату.

На сьогодні в Україні регулювання комп'ютерної програми прирівнюється до літературного твору (ч.4 ст. 433 ЦК України, п.5 ст. 15 ЗУ «Про авторське право та суміжні права»). Зазначена концепція охорони комп'ютерної програми відповідає положенням ст. 2 Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів [21], приєднання до якої Україна здійснила 25 жовтня 1995 року.

Деякі дослідники вважають, що захист прав на комп'ютерні програми за допомогою тих самих способів, що передбачені для захисту авторських прав, є в певній мірі застарілим та таким, що не відповідає особливостям та специфіці такого комплексного об'єкта як комп'ютерна програма [22]. Тому, слід визначитися, більш детально, із перевагами та недоліками використання авторського права з метою захисту прав на комп'ютерні програми, спираючись на досвід їх правового регулювання у зарубіжних країнах.

Серед переваг захисту комп'ютерної програми як об'єкта авторського права безумовно у першу чергу виступає доступність і неформалізованість виникнення авторських прав. Авторське право відповідно до ч. 1

ст. 437 ЦК України виникає з моменту створення творчого об'єкту та не вимагає проведення державної реєстрації. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на комп'ютерну програму, передбачений ст. 446 ЦК України, вигідно перевищує строки чинності прав на об'єкти промислової власності.

Поряд із позитивними рисами захисту програм авторським правом слід зазначити й про недоліки охорони програм як літературних творів. У першу чергу, авторське право захищає лише текст коду програми і не дозволяє охороняти функції програмного коду, що не дає власнику комп'ютерної програми здійснювати її захист від клонування. Варто зауважити, що до об'єктів авторського права не відносяться ідеї і принципи, які можуть лежати в основі програм, ідеї та принципи організації інтерфейсу й алгоритму, мови програмування.

У зарубіжних країнах комп'ютерні програми переважно також не підлягають патентуванню, а охороняються як літературні твори. Причиною цього є той факт, що історично вважалося найважливішою її частиною лише програмний код, як комбінація чисел та букв. Однак, коли мова йде про функціонал програми, то інструменти авторського права вже не допомагають у її захисті, і увагу слід переключати вже у бік патентного права. Патенти дозволяють охороняти саме суть програми (її функціональне призначення), її наповнення та зміст. Безумовно це гарантує більш високий ступінь захисту комп'ютерних програм.

У Великій Британії питання патентоздатності винаходів в галузі комп'ютерних програм було розкрито у рішенні по справі AT&T Knowledge Ventures' Application and CVON Innovations Ltd's Application [2009] FSR 19 [23]. Патентоздатність комп'ютерної програми у цьому прецеденті була встановлена на підставі того, що технічне рішення дозволяє вирішити технічну задачу за допомогою технічних ознак. При цьому, обов'язковою умовою патентоздатності є наявність ознак та результату, повністю розкритих в описі, які є дійсно технічними, а не розумовими або організаційними.

У цілому перевагою патентування комп'ютерних програм є поширення охорони на саму ідею, сутність, алгоритм, що зупиняє несанкціоноване використання. Однак, процес патентування є достатньо тривалим. До того ж, вимоги до патентоздатності занадто жорсткі. Зокрема, в Україні відповідно до ч.1 ст. 7 ЗУ «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» [24] винахід відповідає умовам патентоздатності, якщо він є новим, має винахідницький рівень і є промислово придатним. Корисна модель відповідає умовам патентоздатності, якщо вона є новою і промислово придатною (ч. 2 ст. 7 ЗУ «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі»).

На сьогодні закон (абз.3 ч.3 ст. 6м ЗУ «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі») прямо забороняє патентувати комп'ютерні програми як винаходи (корисні моделі). Однак, ми вважаємо, що комп'ютерна програма може одночасно охоронятися як нормами авторського права, так і патентного права за наявності умов патентоздатності. Таким чином, враховуючи комплексний характер комп'ютерних програм як об'єктів права інтелектуальної власності слід запропонувати вести зміни до ч. 4 ст. 433 ЦК України наступного змісту: «Комп'ютерні програми охороняються як літературні твори, за винятком випадків, коли вони за умовами патентоздатності є винаходами (корисними моделями)».

Далі серед новітніх об'єктів права інтелектуальної власності розглянемо бази даних. База даних (компіляція даних) визначається у ст.1 ЗУ «Про авторське право і суміжні права» як сукупність творів, даних або будь-якої іншої незалежної інформації у довільній формі, в тому числі - електронній, підбір і розташування складових частин якої та її упорядкування є результатом творчої праці, і складові частини якої є доступними індивідуально і можуть бути знайдені за допомогою спеціальної пошукової системи на основі електронних засобів (комп'ютера) чи інших засобів. Компіляції даних (бази даних) можуть визнаватися об'єктами права інтелектуальної власності, якщо вони за добором або упорядкуванням їх складових частин є результатом інтелектуальної діяльності. У п.2 ст.10 Угоди про торговельні аспекти права інтелектуальної власності (Угода ТРІПС) [25] зазначається, що компіляція даних або іншої інформації є результатом творчої діяльності.

У юридичному контексті, враховуючи нероздільний зв'язок із правами та інтересами авторів баз даних та їх користувачів, уявляється, що можна визначити наступні характеристики баз даних:

1) бази даних охороняються авторським правом як компіляція даних у цілому, а не їх окремі дані або матеріал, що є складовими компіляції (ч.5 ст. 433 ЦК України).

2) цінність наповнення бази даних для використання з певною метою. База даних має становити інтерес для її розробника та адресних суб'єктів. Інтелектуальний характер праці автора бази даних може полягати у новому підході до побудови категорій персональної інформації, розробці алгоритму її обробки тощо. Деяким авторами вважається, що «звичайне розташування матеріалу за хронологічною чи алфавітною ознакою не є творчістю та не тягне виникнення авторських прав» [26, с. 22–25]. Однак, ми вважаємо, що сучасний стан речей, коли активно використовуються методи автоматичного обігу та обробки даних, сформовані глобальні інформаційно-комунікаційні системи, свідчить про попит та необхідність захисту як комерційної таємниці навіть нетворчих баз даних, як то, клієнтські бази, інформація про попередні запити користувача електронної мережі тощо.

3) оригінальність бази даних. Зокрема, такий критерій встановлено у п. «е» ч. 1 ст. 10 ЗУ «Про авторське право і суміжні права». Так, до баз даних, які не відповідають критеріям оригінальності (не є об'єктами авторського права) та на які поширюється право *sui-generis* (тобто, своєрідне право, право

особливого роду), належать: розклади руху транспортних засобів, розклади телерадіопередач, телефонні довідники й інші аналогічні бази даних.

Слід зазначити, що спеціальна охорона для баз даних, на які поширюється право *sui-generis*, передбачається Директивою Європейського Парламенту та Ради «Про правовий захист баз даних» [27] (далі – Директива «Про правовий захист баз даних»). Особливе право розробника бази даних, який здійснив значні інвестиції в її вміст, полягає у протидії витягненню (передачі) та/чи повторному використанню (оприлюдненню) вмісту бази даних у якісному чи кількісному вимірі. Право *sui-generis* є строковим і закінчується через 15 років з першого січня року, який настає після дня завершення створення бази даних (ст. 10 Директиви «Про правовий захист баз даних»).

Отже, у визначенні критерію оригінальності бази даних використовується наявність чи відсутність творчої праці її автора в підборі, розташуванні складових частин такої бази даних та її упорядкуванні. Як зазначає С. Литвин, «якщо для визнання бази даних об'єктом авторського права необхідним є лише творчий внесок в її створення і право байдуже до часових, фінансових, людських ресурсів творця, то для визнання неоригінальної бази даних об'єктом праводносин є обов'язковим внесення значного вкладу в процес накопичування, перевірки або представлення змісту бази даних. Саме ця властивість детермінує поведінку людини - суб'єкта права та в загальному вигляді визначає правовий режим неоригінальних баз даних» [28, с.142–145]. Неоригінальні бази даних, не будучи об'єктом авторського права, можуть бути спрямовані на отримання прибутку чи фіксацію та поширення інформації [29].

Доменне ім'я на сьогодні не визначається цивільним законодавством України як об'єкт права інтелектуальної власності. Тому, на думку деяких вчених, доменне ім'я не може бути віднесено до об'єктів права інтелектуальної власності [13; 14, с. 40-44]. Інші, розглядають доменне ім'я як об'єкт права інтелектуальної власності [15; 30], а «головними функціями доменних імен вважають ідентифікацію ресурсу в мережі Інтернет та забезпечення адресації в цій мережі» [31; 32, р. 33–40.].

Наковці, які відносять доменні ім'я до об'єктів права інтелектуальної власності зазначають, що підбір та вибір позначення для реєстрації доменного імені є результатом інтелектуальної, творчої діяльності, оскільки вибір доменного імені, що добре запам'ятовується, легко повторюється і викликає правильні асоціації, є достатньо складною задачею. Отже, віднесення доменного імені до об'єктів права інтелектуальної власності має відбуватися за аналогією із торгівельною маркою або комерційними найменуваннями. Однак, доменне ім'я має адресну складову, що є невласним для товарних знаків або фірмових найменувань.

Тому слід визначитися із правовою природою доменного ім'я. Доменне ім'я технічно представляє собою символічне (буквено-цифрове) позначення IP-адреси комп'ютера та складається з чотирьох байтів. Відповідно до ст. 1 ЗУ «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» [33] доменне ім'я визначається як ім'я, яке використовується для адресації комп'ютерів і ресурсів в Інтернеті.

Визначення понять «доменне ім'я» та «домен» деталізується у ст. 1 ЗУ «Про телекомунікації» [34]. Домен є частиною ієрархічного адресного простору мережі Інтернет з унікальною назвою, що дозволяє її ідентифікувати, та обслуговується і адмініструється серверами доменних імен централізовано. Для обслуговування адресного простору українського сегмента мережі Інтернет створюються домен.UA (на верхньому рівні ієрархічного адресного простору мережі Інтернет). Домен другого рівня розташовується на другому рівні ієрархії імен у цій мережі.

У судовій практиці зарубіжних країн доменні імена не визнаються торговельними знаками, захоплення доменного імені, яке має схожість із торговельним знаком, є порушенням прав володільця торговельного знаку. Наприклад, в апеляційному суді Великої Британії було розглянуто справу *British Telecommunications plc. та ін. vs One In A Million Ltd. та ін.* у зв'язку з тим, що *One In A Million Ltd.* зареєструвала велику кількість відомих товарних знаків у якості доменних імен, наприклад, *marksandspencer.com, marksandspencer.co.uk, britishtelecom.co.uk, britishtelecom.net* тощо. Суд визнав такі дії порушенням прав на товарні знаки [35].

У світлі положень статті 1 Протоколу № 1 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [36] виключне право використання доменного імені в Інтернеті визнається «майном», що достатньо на сьогодні для захисту прав на доменне ім'я. Стосовно можливості віднесення доменного імені до об'єктів права інтелектуальної власності, вважаємо, що перепони для визнання його об'єктом авторського права відсутні. Доменне ім'я є об'єктом авторського права, оскільки вибір позначення для реєстрації доменного імені, яке добре запам'ятовується, відображає специфіку продукту, що пропонується у мережі Інтернет, є творчим процесом та потребує чималих інтелектуальних зусиль. Враховуючи той факт, що індивідуалізація продукту в Інтернеті здійснюється за допомогою таких засобів індивідуалізації як торговельні знаки та фірмові найменування, то у охороноздатності доменного імені визначальною є його адресна складова, як буквено-цифрове позначення IP-адреси комп'ютера, що є об'єктом охорони авторського права.

Визначення поняття веб-сайт міститься у ст. 1 ЗУ «Про авторське право і суміжні права». Веб-сайт є сукупністю даних, електронної (цифрової) інформації, інших об'єктів авторського права і (або) суміжних прав тощо. Таким чином, веб-сайт є комплексним об'єктом права інтелектуальної власності. Однак, як свідчить судова практика, юридична природа веб-сайту є дуже складною для розуміння, особливо у питанні

визначення відповідача у справах про захист гідності та честі фізичної особи, а також ділової репутації фізичної та юридичної особи, порушених у мережі Інтернет.

Позиція Верховного Суду відображена у огляді судової практики Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду (далі - КЦС) у справах про захист гідності, честі та ділової репутації [37]. Належним відповідачем у разі поширення недостовірної інформації в мережі Інтернет є автор відповідного інформаційного матеріалу та власник веб-сайту, яких позивач повинен установити та зазначити в позовній заяві. Зокрема, якщо позивач заявляє вимоги до одного з належних відповідачів, які спільно поширили недостовірну інформацію, суд вправі залучити до участі у справі іншого співвідповідача лише у разі неможливості розгляду справи без його участі.

Відповідно до законодавства України, а саме ч. 4 ст. 40 ЗУ «Про телекомунікації» оператори, провайдери телекомунікацій не несуть відповідальності за зміст інформації, що передається їх мережами. В Україні свого часу вносилися пропозиції запровадити блокування сайту провайдером, оператором телекомунікацій на підставі заяви особи, яка вважає, що її авторське право та/або суміжні права порушені [38]. Однак блокування сайту провайдером не відповідає законодавству України, а також міжнародним нормативно-правовим актам, стандартам та світовій практиці. Так, Європейський суд з прав людини у рішенні від 18.12.2012 р. у справі «Ахмет Юлдірім проти Туреччини» (Ahmet Yildirim v. Turkey) [39] (заява №. 3111/10) встановив, що неможливість пана Юлдіріма отримати доступ до своєї веб-сторінки на ресурсі Гугл через блокування владою Туреччини Google Sites становить втручання органів влади в право особи на свободу вираження (пар. 54, 55).

Таким чином, спираючись на практику деяких європейських країн, в яких рішення про блокування інтернет-сайтів приймається переважно за рішенням суду (Великобританія, Австрія, Бельгія тощо), можна зробити висновок, що єдиною підставою для блокування інтернет-сайту та відшкодування шкоди може бути лише рішення суду [40].

Висновки. На підставі проведеного дослідження особливостей новітніх об'єктів права інтелектуальної власності можна зробити наступні висновки. Серед об'єктів авторського права комп'ютерні програми та бази даних потребують особливої уваги з точки зору правової регламентації. Комп'ютерна програма може одночасно охоронятися як нормами авторського права, так і патентного права за наявності умов патентоздатності. Враховуючи комплексний характер комп'ютерних програм як об'єктів права інтелектуальної власності слід запропонувати вести зміни до ч. 4 ст. 433 ЦК України наступного змісту: «Комп'ютерні програми охороняються як літературні твори, за винятком випадків, коли вони за умовами патентоздатності є винаходами (корисними моделями)».

Сучасний стан речей, коли активно використовуються методи автоматичного обігу та обробки даних, сформовані глобальні інформаційно-комунікаційні системи, свідчить про попит та необхідність захисту як комерційної таємниці нетворчих баз даних, як то, клієнтські бази, інформація про попередні запити користувача електронної мережі тощо. У визначенні критерію оригінальності бази даних слід використовувати наявність чи відсутність творчої праці її автора в підборі, розташуванні складових частин такої бази даних та її упорядкуванні. Отже, правова охорона нетворчих баз даних на сьогодні може бути здійснена за допомогою права sui-generis або як комерційної таємниці.

Вибір позначення для реєстрації доменного імені, яке добре запам'ятовується, відображає специфіку продукту, що пропонується у мережі Інтернет, є творчим процесом та потребує чималих інтелектуальних зусиль. Тому у охороноздатності доменного імені визначальною є його адресна складова, як буквено-цифрове позначення IP-адреси комп'ютера, що є об'єктом охорони авторського права.

Веб-сайт є об'єктом права інтелектуальної власності та поєднує в собі різні об'єкти права інтелектуальної власності, а саме об'єкти авторського права і суміжних прав, об'єкти патентного права (об'єкти технологій, які вирішують певну технічну задачу, а відтак є винаходом або корисною моделлю), засоби індивідуалізації суб'єктів господарювання (комерційне найменування, зображення знака для товарів і послуг).

На підставі проведеного дослідження особливостей новітніх об'єктів права інтелектуальної власності можна запропонувати з метою ефективної реалізації цивільного законодавства у галузі інтелектуальної власності ввести обов'язкову реєстрацію всіх видів об'єктів інтелектуальної власності, у тому числі, реєстрацію об'єктів авторського права та суміжних прав. Запровадження єдиного реєстру об'єктів права інтелектуальної власності усуває проблему доведення вини порушника при порушенні прав інтелектуальної власності, оскільки за наявності реєстру презюмується, що порушник знав або повинен був знати, що його дії можуть порушувати права інтелектуальної власності на зазначені у реєстрі об'єкти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Цивільний кодекс України від 16 серпня 2020 р. № 40–44. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. Ст. 356.
2. Магазинер Я.М. Советское хозяйственное право. Ленинград: Изд-во кассы взаимопомощи студентов Лгр. Инст. Нар. Хозяйства им. Ф. Энгельса, 1928. 489 с.
3. Алексеев С. С. Общая теория права. В 2 т. Москва: Юридическая литература, 1982. Т. 2.
4. Агарков М.М. Избранные труды по гражданскому праву. В 2 т. Москва: АО "Центр ЮрИнфоР", 2002. Т.1.

5. Иоффе О.С. Избранные труды по гражданскому праву: Из истории цивилистической мысли. Гражданское правоотношение. Критика теории "хозяйственного права". Москва: Статут, 2020.
6. Селіванов М.В. Захист права на комп'ютерну програму (авторсько-правовий аспект): автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.03 Харків, 2002. 16 с.
7. Атаманова Ю. Є. Господарсько-правове забезпечення інноваційної політики держави: монографія. Х.: Фінн, 2008. 421 с.
8. Дмитришин В.С. Набуття та передання авторських прав на комп'ютерні програми: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. К., 2008. 21 с.
9. Кохановська О. В. Цивільно-правові аспекти регулювання відносин у сфері використання інформаційних систем : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. К., 1998. 19 с.
10. Брижко В.М. Правовий механізм захисту персональних даних: моногр. / за заг. ред. М. Я. Швець, Р. А. Калюжного. К.: Парламентське вид-во, 2013. 120 с.
11. Сфіменко М.Ю. База даних як об'єкт інформаційних правовідносин. *Право і безпека*. 2015. № 4 (59). С. 27–31.
12. Малиновська І.М. Охорона прав на базу даних у цивільному праві України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Харків. 2013. 20 с.
13. Коваленко Т. Кіберсквотинг, ринок купівлі та продажу доменів. http://www.ndiiv.org.ua/Files2/2013_6/6.pdf
14. Некіт К.Г. Доменне ім'я як об'єкт цивільних. *Часопис цивілістики*. 2017. Вип. 23. С. 40-44.
15. Бонглаб В.В. Цивільно-правове регулювання доменних імен: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ. 2006. 15 с.
16. Бойко Д.В. Правова природа доменних імен Інтернет: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Харків. 2005. 19 с.
17. Гура М.В. Цивільно-правова охорона Інтернет-сайту в Україні: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03. К., 2006. 20 с.
18. Макарова Е.М. Проблемы правового регулирования использования Интернета в предпринимательской деятельности: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. М, 2007. 22 с.
19. Кондрашов М. Защита интеллектуальной собственности при использовании файлообменных сетей. *Хоз-во и право*. 2010. № 9. С. 49–56.
20. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1994 р. № 13. Ст. 64.
21. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів: Конвенція Всесвітньої організації інтелектуальної власності від 24.07.1971р. *Офіційний вісник України*. 2007. № 75. С. 173. Ст. 2809.
22. Стовба О. Комп'ютерні програми та їх реєстрації: бути чи не бути? URL: https://biz.ligazakon.net/analytics/195871_kompyutern-programi-ta-kh-restrats-buti-chi-ne-butirni-programi-ta-ix-reestratsii-buti-chi-ne-butit
23. Рішення по справі AT&T Knowledge Ventures' Application and CVON Innovations Ltd's Application [2009] FSR 19. URL: <https://www.casemine.com/judgement/uk/5a8ff7bb60d03e7f57eb19bb>
24. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України від 15.12.1993 № 3687-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1994 р. № 7. Ст. 32.
25. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності: Міжнародний документ СОТ. *Офіційний вісник України*. 2010 р. № 84, С. 503. Ст.2989.
26. Ламанов С.А. Базы данных как объекты авторских и смежных прав: критерии разграничения. *Вестник Уральского института экономики, управления и права*. Серия: Право. 2011. № 3 (16). С. 22–26.
27. Директива 96/9/ЄС Європейського Парламенту та Ради "Про правовий захист баз даних" від 11.03.96 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_241#Text
28. Литвин С.Й. Право sui generis на неоригінальні бази даних: проблемні питання визначення змісту. *Часопис Київського університету права*. 2009. № 2. С. 142–145.
29. Петренко А. Признаки базы данных как объекта авторского права. http://www.inprojournal.org/wp-content/uploads/2018/6_2018/14.pdf
30. Попцов А.В. Правовое регулирование доменного имени в Российской Федерации: автореф. дисс. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Москва. 2009. 36 с.
31. Бойко Д.В. Правова природа доменних імен Інтернет: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Харків. 2005. 19 с.
32. Булат Н.М. Співвідношення доменних імен і літературних творів. *Economic and law paradigm of modern society*. 2019. Issue 3. P. 33–40.
33. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг: Закон України від 15.12.93 р. № 3689-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 7. Ст. 36.
34. Про телекомунікації: Закон України від 18.11.2003р. № 1280-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 12. Ст. 155.

35. Рузакова О.А. Право интеллектуальной собственности. URL: <http://uristinfo.net/avtorskoe-pravo/53-0a-ruzakova-pravo-intellektualnoj-sobstvennosti/1022-tema-6-prava-na-netraditsionnye-obektyintellektualnoj-sobstvennosti.html?start=3+>
36. Протокол до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод: Протокол Ради Європи від 20.03.1952р. *Офіційний вісник України*. 2006. № 32. С. 453. Ст. 2372.
37. Огляд судової практики Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду у справах про захист гідності, честі та ділової репутації. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/Ogljad_KCS.pdf
38. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання питань авторського права і суміжних прав №7539 від 01.02.2018. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63399
39. Рішення Європейського суду уз прав людини від 18.12.2012 р. у справі «Ахмет Юлдірім проти Туреччини» (Ahmet Yildirim v. Turkey). URL: https://mmdc.ru/praktika_evropejskogo_suda/praktika_po_st10_evropejskoj_konvencii/akhmet-yuldyrym-protiv-turtsii-ahmet-yildirim-v-turkey/
40. Позиція Інституту Медіа-Права щодо законопроекту про захист авторських прав в Інтернеті. URL: <http://www.medialaw.kiev.ua/news/organization/2454>

REFERENCES:

1. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy vid 16 serpnia 2020 r. [Civil Code of Ukraine dated from August 16, 2020] № 40–44. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2003. Art. 356 [in Ukrainian].
2. Magaziner YA.M. (1928). *Sovetskoe hozyajstvennoe pravo* [Soviet commercial law]. Leningrad: Izd-vo kassy vzaimopomoshchi studentov Lgr. Inst. Nar. Hozyajstva im. F. Engel'sa. [in Russian].
3. Alekseev S. S. (1982). *Obshchaya teoriya prava*. V 2 t. [General theory of law in 2 vol.]. Moscow: YUridicheskaya literatura. Vol. 2 [in Russian].
4. Agarkov M.M. (2002). *Izbrannye trudy po grazhdanskomu pravu*. V 2 t. [Selected works on civil law in 2 vol.] Moscow: AO "Centr YUrInfoR". Vol.1 [in Russian].
5. Ioffe O.S. (2020). *Izbrannye trudy po grazhdanskomu pravu: Iz istorii civilisticheskoy mysli. Grazhdanskoe pravootnoshenie. Kritika teorii "hozyajstvennogo prava"* [Selected works on civil law: From the history of civilistic thought. Civil legal relationship. Criticism of the theory of "commercial law"]. Moscow: Statut [in Russian].
6. Selivanov M.V. (202). *Zakhyst prava na kompiuternu prohramu (avtorsko-pravovyi aspekt): avtoref. dys. kand. yuryd. nauk: 12.00.03* [Protection of the right to a software program (authorship and legal aspect): Synopsis of candidate's dissertation: 12.00.03]. Kharkiv. [in Ukrainian].
7. Atamanova Yu. Ye. (2008). *Hospodarsko-pravove zabezpechennia innovatsiinoi polityky derzhavy: monohrafiia* [Economic and legal provision of innovation policy of the state: monograph]. Kharkiv: Finn. [in Ukrainian].
8. Dmytryshyn V.S. (2008). *Nabuttia ta peredannia avtorskykh prav na komp'iuterni prohramy: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.03* [Acquisition and transfer of copyright to computer programs: Synopsis of candidate's dissertation: 12.00.03]. Kyiv. [in Ukrainian].
9. Kokhanovska O. V. (1998). *Tsyvilno-pravovi aspekty rehuliuвання vidnosyn u sferi vykorystannia informatsiinykh system* [Tekst] : avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.03 [Civil and legal aspects of regulating relationships in the field of using information systems [Text] : Synopsis of candidate's dissertation: 12.00.03]. Kyiv. [in Ukrainian].
10. Bryzhko V.M. (2013). *Pravovyi mekhanizm zakhystu personalnykh danykh: monohr.* [Legal mechanism of protecting personal data: monograph]. *Parlamentske vyd-vo*. [in Ukrainian].
11. Yefimenko M.Yu. (2015). *Baza danykh yak ob'iekt informatsiinykh pravovidnosyn* [Database as an object of information legal relations]. *Pravo i bezpeka*, 4 (59), 27–31. [in Ukrainian].
12. Malinovska I.M. (2013). *Okhorona prav na bazu danykh u tsyvilnomu pravi Ukrainy: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.03* [Protection of the rights to the database in civil law of Ukraine: Synopsis of candidate's dissertation: 12.00.03]. Kharkiv. [in Ukrainian].
13. Kovalenko T. *Kyberskvotynh, rynek kupivli ta prodazhu domeniv* [Cybersquatting, the market for buying and selling domains]. http://www.ndiiv.org.ua/Files2/2013_6/6.pdf [in Ukrainian].
14. Nekit K.H. (2017). *Domenne imia yak obiekt tsyvilnykh* [Domain name as an object of civil]. *Chasopys tsyvilistyky*, 23, 40-44 [in Ukrainian].
15. Bontlab V.V. (2006). *Tsyvilno-pravove rehuliuвання domennykh imen: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.03* [Civil and legal regulation of domain names: Synopsis of candidate's dissertation: 12.00.03]. Kyiv. [in Ukrainian].
16. Boiko D.V. (2005). *Pravova pryroda domennykh imen Internet: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.03* [Legal nature of Internet domain names: Synopsis of candidate's dissertation: 12.00.03]. Kharkiv. [in Ukrainian].
17. Hura M.V. (2006). *Tsyvilno-pravova okhorona Internet-saitu v Ukraini: avtoref. dys... kand. yuryd. nauk: 12.00.03* [Civil and legal protection of Internet website in Ukraine: Synopsis of candidate's dissertation: 12.00.03]. Kyiv. [in Ukrainian].

18. Makarova E.M. (2007). Problemy pravovogo regulirovaniya ispol'zovaniya Interneta v predprinimatel'skoj deyatelnosti: avtoref. dis. ... kand. yurid. nauk: 12.00.03 [Problems of legal regulation of using Internet in business: Synopsis of candidate's dissertation: 12.00.03]. Moscow. [in Russian].
19. Kondrashov M. (2010). Zashchita intellektual'noj sobstvennosti pri ispol'zovanii fajloobmennyyh setej [Protection of intellectual property while using file-sharing networks]. *Hoz-vo i pravo*, 9, 49–56 [in Russian].
20. Pro avtorske pravo i sumizhni prava: Zakon Ukrainy vid 23 hrudnia 1993 r. [On copyright and related rights: Law of Ukraine dated from December 23, 1993]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 1994, 13. Art. 64 [in Ukrainian].
21. Bernska konventsiiia pro okhoronu literaturnykh i khudozhnykh tvoriv: Konventsiiia Vsesvitnoi orhanizatsii intellektualnoi vlasnosti vid 24.07.1971r. [Bern convention on the protection of literary and art works: Convention of the World Organization of Intellectual Property dated from July 24, 1971]. *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*. 2007, 75, 173. Art. 2809 [in Ukrainian].
22. Stovba O. Kompiuterni prohramy ta yikh reiestratsiii: buty chy ne buty? [Software programs and their registration: to be or not to be?]. https://biz.ligazakon.net/analitics/195871_kompyutern-programi-ta-kh-restrats-but-i-chi-ne-butirni-prohramy-ta-ix-p URL: есстрації: бути чи не бути? [in Ukrainian].
23. Rishennia po spravi AT&T Knowledge Ventures' Application and CVON Innovations Ltd's Application [2009] FSR 19 [Decision in case on AT&T Knowledge Ventures' Application and CVON Innovations Ltd's Application [2009] FSR 19]. URL: <https://www.casemine.com/judgement/uk/5a8ff7bb60d03e7f57eb19bb> [in Ukrainian].
24. Pro okhoronu prav na vynakhody i korysni modeli: Zakon Ukrainy vid 15.12.1993 № 3687-XII [On the protection of rights to inventions and utility models: Law of Ukraine dated from December 15, 1993, No. 3687-XII]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 1994, 7. Art. 32 [in Ukrainian].
25. Uhoda pro torhovelni aspekty prav intelektualnoi vlasnosti: Mizhnarodnyi dokument SOT [Agreement on trade-related aspects of intellectual property rights: WTO International document]. *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*. 2010, 84, 503. Art. 2989 [in Ukrainian].
26. Lamanov S.A. (2011). Bazy danykh kak ob"ekty avtorskiykh i smezhnykh prav: kriterii razgranicheniya [Databases as objects of copyright and related rights: criteria of differentiation]. *Vestnik Ural'skogo instituta ekonomiki, upravleniya i prava*. Series: Law, 3 (16), 22–26 [in Russian].
27. Dyrektyva 96/9/leS Yevropeiskoho Parlamentu ta Rady "Pro pravovyi zakhyst baz danykh" vid 11.03.96 r. [Directive 96/9/EC of the European Parliament and the European Council "On legal protection of databases" dated from March 11, 1996]. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_241#Text [in Ukrainian].
28. Lytvyn S.Y. (2009). Pravo sui generis na neoryhinalni bazy danykh: problemni pytannia vyznachennia zmistu [Sui generis right to non-original databases: problematic issues on determining the content]. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*, 2, 142–145 [in Ukrainian].
29. Petrenko A. Priznaki bazy danykh kak ob"ekta avtorskogo prava [Features of a database as an object of copyright]. http://www.inprojournal.org/wp-content/uploads/2018/6_2018/14.pdf [in Russian].
30. Popcov A.V. (2009). Pravovoe regulirovanie domennogo imeni v Rossijskoj Federacii: avtoref. diss. ... kand. yurid. nauk: 12.00.03 [Legal regulation of the domain name in Russian Federation: Synopsis of candidate's dissertation: 12.00.03]. Moscow. [in Russian].
31. Boiko D.V. (2005). Pravova pryroda domennykh imen Internet: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.03 [Legal nature of Internet domain names: Synopsis of candidate's dissertation: 12.00.03]. Kharkiv. [in Ukrainian].
32. Bulat N.M. (2019). Spivvidnoshennia domennykh imen i literaturnykh tvoriv [Correlation of domain names and literary works]. *Economic and law paradigm of modern society*, 3, 33–40 [in Ukrainian].
33. Pro okhoronu prav na znaky dlia tovariv i posluh: Zakon Ukrainy vid 15.12.93 r. № 3689-XII [On protecting the rights for trademarks and services: Law of Ukraine dated from December 15, 1993, No. 3689-XII]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 1994, 7. Art. 36 [in Ukrainian].
34. Pro telekomunikatsii: Zakon Ukrainy vid 18.11.2003r. № 1280-IV [On telecommunication: Law of Ukraine dated from November 18, 2003, No. 1280-IV]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2004, 12. Art. 155 [in Ukrainian].
35. Ruzakova O.A. Pravo intellektual'noj sobstvennosti [Intellectual property right]. URL: <http://uristinfo.net/avtorskoe-pravo/53-0a-ruzakova-pravo-intellektualnoj-sobstvennosti/1022-tema-6-prava-na-netraditsionnye-obekty-intellektualnoj-sobstvennosti.html?start=3+> [in Russian].
36. Protokol do Konventsii pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod: Protokol Rady Yevropy vid 20.03.1952r. [Protocol to the Convention on the protection human rights and fundamental freedoms dated from March 20, 1952]. *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*. 2006, 32, 453. Art. 2372 [in Ukrainian].
37. Ohliad sudovoi praktyky Kasatsiionoho tsyvilnoho sudu u skladi Verkhovnoho Sudu u spravakh pro zakhyst hidnosti, chesti ta dilovoi reputatsii [Review of caselaw of Cassation Civil Court within the Supreme Court on cases about the protection of dignity, honor and business reputation]. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/Ogljad_KCS.pdf [in Ukrainian].

38. Proekt Zakonu pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo vrehuliuvannia pytan avtorskoho prava i sumizhnykh prav №7539 vid 01.02.2018 [Draft Law on amending some legislative acts of Ukraine on regulating the copyright issues and related rights No. 7539 dated from February 1, 2018]. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63399 [in Ukrainian].

39. Rishennia Yevropeiskoho sud uz prav liudyny vid 18.12.2012 r. u spravi «Akhmet Yuldirim proty Turechchynu» [Judgment of the European Court of Human Rights dated from December 18, 2012 in case Ahmet Yildirim v. Turkey]. URL: https://mmdc.ru/praktika_evropejskogo_suda/praktika_po_st10_evropejskoj_konvencii/akhmet-yuldyrym-protiv-turtsii-ahmet-yuldirim-v-turkey/ [in Ukrainian].

40. Pozytsiia Instytutu Media-Prava shchodo zakonoproektu pro zakhyst avtorskykh prav v Interneti [Position of the Media-Law Institute regarding the bill on the protection of copyright in Internet]. URL: <http://www.medialaw.kiev.ua/news/organization/2454> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 21.10.2020

УДК 342.8:347.994 (477)

Чудик Наталія Олегівна,

кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Західноукраїнського національного Університету
e-mail: Natali_ternopil@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0003-0649-2715>

ПРОТИДІЯ ЗЛОВЖИВАННЮ АДМІНІСТРАТИВНИМИ РЕСУРСАМИ ПІД ЧАС ВИБОРЧОГО ПРОЦЕСУ

Стаття присвячена аналізу механізму протидії зловживанню адміністративними ресурсами під час виборчого процесу.

Проаналізовано головні напрямки використання адміністративних ресурсів під час проведення виборів.

З'ясовано, що зловживання адміністративним ресурсом під час виборчого процесу – використання владних повноважень і державних ресурсів партіями або політиками у їх власних виборчих інтересах чи неправомірна вигода, отримана певними партіями або кандидатами шляхом використання їх повноважень або зв'язків із державними установами, щоб вплинути на результат виборів.

Встановлено, що зловживання адмінресурсом включає різноманітні прояви використання владних повноважень і державних ресурсів у виборчих інтересах кандидатів чи партій. Тому можна виокремити такі основні типи адміністративного ресурсу, як інституційний, бюджетний, силовий, регуляторний та медійний.

Доведено, щоб вибори були справді демократичними, вони повинні відповідати певним стандартам з багаторічного досвіду міжнародного співтовариства. На додаток до загальних принципів, таких як загальність, рівність, вільність та таємність голосування, а також регулярність проведення виборів, поняття справедливості також має важливу роль. Саме тому таким актуальним стає забезпечення від неналежного використання адміністративних ресурсів.

Розкрито механізм протидії зловживанню адміністративними ресурсами під час виборчого процесу. Доведено, що в результаті домовленості державні органи ухвалюють чи не ухвалюють певне рішення, використовують кадровий чи матеріально-технічний ресурс, бюджетні кошти, примус силових структур, державні чи комунальні ЗМІ на користь певного кандидата чи партії. Тобто, адміністративний ресурс, це використання майже будь-яких владних можливостей задля впливу на результати виборів.

Встановлено, що застосування адміністративного ресурсу здатне в межах декількох відсотків впливати на результати виборів, що в будь-якому випадку є неприпустимим, адже вирішується доля країни і людей на багато років вперед.

Ключові слова: виборчий процес, адміністративний ресурс, виборчі спори, виборче право, судовий захист.

Chudyk N. COUNTERING THE ABUSE OF ADMINISTRATIVE RESOURCES DURING THE ELECTION PROCESS

The article is devoted to the analysis of the mechanism of counteraction to abuse of administrative resources during the election process.

The main directions of using administrative resources during the elections are analyzed.

It has been found that the abuse of administrative resources during the election process is the use of power and state resources by parties or politicians in their own electoral interests or the ill-gotten gains obtained by certain parties or candidates by using their powers or links with state institutions to influence on the outcome of the election.

It has been established that the abuse of administrative resources includes various manifestations of the use of power and state resources in the electoral interests of candidates or parties. Therefore, we can distinguish such basic types of administrative resources as institutional, budgetary, power, regulatory and media.

It has been proven that elections must be truly democratic, they must meet certain standards from the many years of experience of the international community. In addition to general principles such as universality, equality, freedom and secrecy